

การศึกษาวิจัยเรื่องการวางแผนแม่บทชุมชนเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน บริเวณลุ่มน้ำปิง จังหวัดตาก มีวัตถุประสงค์ 6 ประการคือประการแรก เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ในชุมชนให้เกิดความรู้ความเข้าใจรู้จักใช้ทุนทางสังคม เพื่อประโยชน์ในการประกอบอาชีพและยกระดับคุณภาพชีวิต และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน ประการที่สองเพื่อสร้างผู้นำชุมชนพัฒนาเครือข่ายชุมชนและการมีส่วนร่วมในการจัดการทุนทางสังคม โดยจัดทำแผนแม่บทชุมชนทางสังคมและวัฒนธรรม ประการที่สามเพื่อพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นและต่อยอดกับภูมิปัญญาใหม่ เทคโนโลยีใหม่ เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนแบบยั่งยืน ประการที่สี่เพื่อสนับสนุนให้ภาคธุรกิจเอกชนเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาทุนทางสังคม การมีส่วนร่วมและรับผิดชอบต่อสังคมท้องถิ่น ประการที่ห้าเพื่อค้นหาและส่งเสริมพัฒนาชุมชนต้นแบบเพื่อเป็นศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรม ตลอดจนพัฒนาพิพิธภัณฑ์ชุมชนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ คุณค่าทางสังคมและวัฒนธรรม และประการที่หกเพื่อสร้างแผนแม่บทชุมชนเชิงวัฒนธรรมเพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ การศึกษาการสังเคราะห์ข้อมูลองค์ความรู้ชุมชน เกี่ยวกับทุนสังคมกิจกรรมทางวัฒนธรรม

ผู้วิจัยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมโดยการสัมผัสเชิงลึกกับกลุ่มเครือข่ายชุมชน แกนนำพลังทางสังคม พลังทางศิลปกรรมและพลังทางปัญญาโดยมีขอบเขตการวิจัยใน 4 อำเภอของหวัดตากคือ อำเภอเมือง อำเภอสามเงา อำเภอบ้านตากและอำเภอวังเจ้า กลไกการวิจัยที่สำคัญคือการจัดเวทีประชาคม การสัมภาษณ์เชิงลึกแกนนำชุมชนการสังเกตและบันทึกกระบวนการทางสังคมวัฒนธรรมและการจัดกิจกรรมแบบมีส่วนร่วมในชุมชนและการจัดงานวันวัฒนธรรมจังหวัดตามริมแม่น้ำปิง

ผู้วิจัยค้นพบว่ากระบวนการเรียนรู้นำไปสู่การเป็นชุมชนที่เข้มแข็งและการพัฒนาชุมชนไปสู่ระบบเศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืน เป็นหัวใจหลักที่ต้องพัฒนาไปด้วยกันโดยการผลักดันแผนแม่บทอย่างมีส่วนร่วมของแต่ละชุมชน ชุมชนที่เข้มแข็งคือชุมชนที่มีพลังการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นหนึ่งเดียวประกอบด้วยพลังทางสังคมพลังทางศิลปกรรมและพลังทางปัญญา(บวร) ลักษณะสำคัญของกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นคือผู้นำชุมชนที่มีการสานพลังการทำงานเพื่อชุมชน ชุมชนที่มีลักษณะเด่นคือผู้นำคุณธรรมเสียสละเพื่อสาธารณะ ผู้นำและชุมชนร่วมคิดร่วมพัฒนาทุนทางสังคมในรูปแบบต่าง ๆ กัน การมีผู้นำชุมชนที่เสียสละทำให้พลังการรวมตัวของ

ชุมชนเพื่อการจัดการทรัพยากรทางปัญญาของชุมชนมีประสิทธิภาพ การบริหารจัดการกิจกรรมในชุมชนเป็นระบบเครือข่ายแนวราบ และมีวัฒนธรรมไว้วางใจสูง (Trust Culture) ทูทางสังคมสนับสนุนแผนแม่บทชุมชนสามารถบรรลุความสำเร็จได้จากการมีส่วนร่วมของประชาชนที่เป็นแกนนำมีผู้นำเสียสละและมีวิสัยทัศน์ก้าวไกล ความสำเร็จของการนำแผนแม่บทชุมชนมาใช้ในชุมชนคือการพัฒนาแนวความคิดของการเรียนรู้สู่การพึ่งตนเองของชุมชนจากบทชีวิตจริง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็นกระบวนการมีส่วนร่วมที่เกิดการเรียนรู้ที่ไม่สิ้นสุด

การสร้างชุมชนต้นแบบ “บวร” คือการพัฒนากระบวนการเรียนรู้จากการทำแผนแม่บทชุมชนโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของเครือข่าย บ้าน(ชุมชน) วัด โรงเรียนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นกระบวนการคิดนอกกรอบการพัฒนาแบบเดิมที่นำโดยรัฐเพียงฝ่ายเดียว ประชาชนตระหนักความสำคัญของการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยการทำวิจัยร่วมกับชุมชนมีกระบวนการการจัดเก็บข้อมูลด้วยตนเองและนำเสนอข้อมูลในเวทีที่จัดสร้างขึ้นมาทำให้กระบวนการเรียนรู้สามารถพัฒนาไปได้อย่างไม่ติดขัด ชุมชนต้องใช้ศักยภาพเชิงสังคมและวัฒนธรรมไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนที่ยั่งยืน จากการศึกษาภาคธุรกิจกับความรับผิดชอบต่อการพัฒนาชุมชนไม่มีความสำคัญในกระบวนการชุมชน ท้ายสุดการพัฒนาชุมชนต้นแบบจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้มีองค์ประกอบดังนี้คือประการแรกความเข้มแข็งและความร่วมมือของชุมชน (บ้าน) วัด และโรงเรียน หรือ “บวร” ประการที่สองสมรรถนะในการค้นคว้าศักยภาพและสามารถบริหารจัดการทุนทางสังคม ประการที่สามมีฐานคิด เศรษฐศาสตร์วัฒนธรรมพอเพียงและประการสำคัญมีพลังทางศีลธรรมทั้งจากเครือข่ายวัดและจากภูมิปัญญาความรู้ของชุมชน

The research study entitled "The Community Strategic Planning for Development Sustainable Economy along the Basin of Ping River, Tak Province" is intended to answer objectives: (1) to create community learning processes on using social capital for developing better economic values and enhancing quality of life by maintaining community natural resources and societal environment; (2) to educate and support local community leader and developing community network and community planning; (3) to promote local wisdom and aligning with new wisdom for community sustainable economy; (4) to promote private sector in building community social responsibility; (5) to seek community development model established as a learning center of the community; and (6) to create community master plan on cultural heritages.

This research has used a participatory action research by touching on key leading factors of four communities: social forces(community leaders and local government leaders); moral forces(Buddhist monk leaders); and educational leaders(schools). The scope of this study involves 4 districts in Tak province: Amphur Muang; Amphur Samngao; Amphur Ban-tak and Amphur Wang-jao. The research methods are in-depth interview, organizing community participation and meeting, observation community culture and ways of life; organizing joint-cultural activity and finally organizing "Tak Community Cultural Day" along the basin of Ping river.

The outcomes of this study are firstly the community learning processes have played vital roles in building the strength of the community towards sustainable economy with three community development forces. Secondly, community leaders with highly public trust are the most important leading factor to support the development of community cultural plan. Entrusted community will lead community citizen to participate in using community social capital to build community master plan for sustainable economy. Local

wisdom with devoted leaders and active participation in the community activity bring the successes of community master plan.

The establishment of community development model(၂၃၃) comes from the community participation in building community master plan. The community master plan led by the people of the community is the strategic thinking process out of the box by the groups of leadership in the community. The community must realize the importance of their social and cultural heritages in order to drive their sustainable economy plan to success. In this study, the role of private is limited by its social environment. Its corporate social responsibility has not yet come to life in the community. Finally, the model of development community in this study composes of the four commitment of the strength of community co-operation(၂၃၃); the strength of community social capital and its capacity for total management ; the strength of sufficient sustainable economic and cultural development ; and the moral forces within the community.